



Research Article

e-ISSN: 2687-4695

Journal of Economics, Business & Political Studies

Volume: 10, Issue: 1

<http://dergipark.gov.tr/equinox>

The Effect of Entrepreneurs' Social Intelligence on Entrepreneurial Personality Traits: An Application in Düzce

Mehmet Orhan

mehmetorhan01@gmail.com

Niğde University

orcid.org/0000-0003-1160-0258

Corresponding Author

İsmail Durak

ismaildurak@duzce.edu.tr

Düzce University

orcid.org/0000-0002-8898-9639

Livanur Biriktir

biriktirlivanur@gmail.com

orcid.org/0000-0002-9604-8927

JEL Code: M130

Received: 02.01.2022

Revised: 29.04.2022

Accepted: 09.05.2022

Available Online: 21.03.2023

To cite this document

Orhan, M., Durak, İ., Biriktir, L. (2022). Girişimci Kişilerin Sosyal Zekâlarının Girişimci Kişilik Özelliklerine Etkisi: Düzce İlinde Bir Uygulama. *Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies*, 10 (1), 68-92. doi:10.48064/equinox.1052404

Abstract

The main purpose of this research is to investigate the effects of the sub-dimensions of social intelligence on the sub-dimensions of entrepreneurial personality traits. The research population consists of the entrepreneurs of the enterprises that have been operating in the province of Düzce in the last ten years. The data used in the study were obtained from 570 smartphone users by online survey method using a convenience sampling method. Missing and erroneous ones were removed from the obtained data and 491 of them were analyzed through structural equation modeling. According to the findings obtained as a result of the analyzes made, It has been determined that the social skills dimension, one of the sub-dimensions of social intelligence, has a positive and significant effect on all dimensions of entrepreneurial personality traits and social information process, which is one of the sub-dimensions of social intelligence, has a positive and significant effect on the sub-dimensions of entrepreneurial personality traits such as innovation, locus of control, risk-taking and tolerance for uncertainty..

Keywords: Social Intelligence, Entrepreneurship, Entrepreneurial Personality Traits

Girişimci Kişilerin Sosyal Zekâlarının Girişimci Kişilik Özelliklerine Etkisi: Düzce İlinde Bir Uygulama

Öz

Bu araştırmanın temel amacı sosyal zekânın alt boyutlarının girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutlarına etkisinin araştırılmasıdır. Araştırma evrenini Düzce ilinde son on yılda faaliyete geçen işletmelerin girişimcileri oluşturmaktadır. Çalışmada kullanılan veriler kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak online anket yöntemiyle 570 akıllı telefon kullanıcılarından elde edilmiştir. Elde edilen verilerden eksik ve hatalı olanlar çıkarılarak 491 tanesi yapısal eşitlik modellemesi aracılığı ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre sosyal zekânın alt boyutlarından sosyal beceri boyutunun girişimci kişilik özelliklerinin tüm boyutları üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisinin olduğu ve sosyal zekânın alt boyutlarından sosyal bilgi sürecinin girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutlarından yenilik, kontrol odağı, risk almak ve belirsizliğe karşı tolerans üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Zekâ, Girişimcilik, Girişimci Kişilik Özellikleri

1. Giriş

Sosyal zekâ, bireyin çevresindeki insanlar ve olaylar hakkında yerinde ve doğru analizler yaparak doğru bir ilişki kurabilme yeteneğidir. Sosyal zekâ kavramının varlığı çok eski yıllara dayansa da literatürde araştırmacıların dikkatini çekmesi oldukça yenidir. Özellikle günümüzde sosyalleşmesinin etkisi ile daha da önemli hale gelmiş olan bu kavram araştırmacılara farklı faktörler ile ilişkisi veya etkisi üzerinde çalışmaya olanak sağlamaktadır. Hayatın her alanında karşılaştığımız sosyal zekâ kavramının iş yaşantısı, aile ve arkadaşlık ilişkilerinin oluşması ve yorumlanması üzerinde olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkileri söz konusudur (Walker&Foley,1973; Marlowe,1986; Tanrısevdi, 2003). İş hayatında sadece çalışma ortamında değil aynı zamanda girişimcilik özelinde de etkisi bulunan bu kavram girişimciler, girişimcilik niyeti ve girişimci kişilik özellikleri ile ilişkilendirilebilir. Girişimci kişilik özellikleri, günümüzde insanların girişimde buldukları firmalar için katma değer yaratma sürecinin en önemli etkenlerinin başında gelmektedir. Girişimcilik kavramı ve girişimciler üzerinde literatürde birçok çalışma bulunmaktadır. Genel olarak araştırmalar girişimcilik niyetini ölçmeye yönelik ve girişimcilik niyeti ile ilişkili faktörleri ortaya koymak üzerinedir. Bahsi geçen faktörler arasında girişimci kişilik özellikleri önemli bir yere sahiptir. Girişimci kişilik özelliklerinde yapılan araştırmalara göre “başarı motivasyonu, risk, belirsizlik toleransı ve kişisel yetkinlik ve kontrol odağı” faktörleri göz önünde bulundurmaktadır (Bozkurt, 2006; İşcan & Kaygın, 2011; Akşit,2003). Girişimci kişilik özelliklerinin literatürde ilişkili veya etkili olduğu kavramlardan biri ise öz yeterlilik kavramıdır. Yapılan çalışmalardan elde edilen bilgiler girişimcilik konusunda sosyal zekâ düzeyleri yüksek olan kişilerin iş hayatında daha başarılı olduğu ve girişimci kişilik özelliklerini daha belirgin hale getirebilecek faktörlerden biri olduğu yönündedir (Gürpınar, Yüncü & Yılan,2020; Pekkan & Şişman,2020; Uzun, Buran & Beydilli 2017; Parlak,2013).

Araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda bireylerin sosyal zekâ düzeylerinin aile, arkadaşlık ve iş hayatlarındaki etkileri araştırılmıştır. Sosyal zekâ ile girişimci kişilik özellikleri ve öz yeterlilik kavramları ve aralarında bulunan ilişkiye dair çalışmalar halihazırda literatürde bulunsa da bu çalışmalar genelde ikili ilişkilerinin incelenmesine yöneliktir. Çalışmaya dâhil edilen üç değişkenin bir arada bulunduğu çalışmaların azınlıkta olması göz önünde bulundurulduğunda sosyal zekâ ile girişimci kişilik özellikleri ve öz yeterlilik kavramları arasındaki ilişki, etki ve aracılık rollerinin incelendiği bu çalışmanın mevcut yazına katkısı olacağı düşünülmektedir

Çalışma online anket tekniği kullanılarak ile Düzce İl’inde son 10 yılda faaliyet göstermeye başlamış olan firmaların girişimcilerine uygulanmıştır. Çalışmada girişimcilerde sosyal zekânın alt boyutlarının girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutlarına etkisi saptanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın ilk

bölümünde sosyal zekâ ve girişimci kişilik özellikleri kavramlarını tanımlamak amacı ile mevcut yazın incelenmiştir. Metodoloji bölümünde sosyal zekâ ve girişimci kişilik özellikleri ölçeklerinin faktör analizleri yapılmıştır. Daha sonra sosyal zekâ ve girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutları arasındaki ilişkileri test etmek amacıyla yapısal eşitlik modeli oluşturulmuş ve uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir sonuçlar vermesiyle beraber hipotezler test edilmiştir. Son olarak sonuç bölümünde ise çalışmadaki çıkarımlara yer verilmiştir. Yürütülen çalışmanın ileride gerçekleştirilecek olan akademik çalışmaların yanı sıra girişimcilere de ışık tutacağı düşünülmektedir.

2. Literatür Taraması

2.1. Sosyal Zekâ

Sosyal zekâ kavramı yüz on iki yıldır hayatımızda bulunsa da doksan beş yıldan fazla süredir akademik çalışmalarda yer almaktadır (Tanrısevdi, 2003; Cantor, 2011). Sosyal zekâ kavramı insanın karşılaştığı sorunları veya içerisinde bulunduğu herhangi bir işi kendi duygusunu, ruh hâlini, düşüncesini ve güdülerini doğru bir biçimde değerlendirerek hedeflerini yerine getirebilme yetisi olarak açıklanabilir (Wedek, 1947; Oğuzhan, 2021). Başka bir deyiş ile sosyal zekâ insanlarla olan ilişki, çevredeki insanların hal ve hareketlerini, mizaçlarını, motivasyonları, düşünce ve duygularıyla ilgili doğru bir şekilde yargıda bulunmayı kapsamaktadır (Walker ve Foley, 1973). Sosyal zekâ kavramı aynı zamanda literatürde sosyal beceri veya sosyal yeterlilik olarak da karşımıza çıkmaktadır (Doğan ve Çetin, 2009).

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde sosyal zekâ kavramı ile ilgi bir fikir birliğinin olmadığı görülse de sosyal zeka kavramını genel olarak insan ilişkileri konusunda dikkatli, usta tavırlar sergileyebilen, sebep sonuç ilişkilerini doğru bir biçimde kurgulayabilme yetisi olarak tanımlamak mümkündür. Bu araştırmada 2001 yılında Silvera ve arkadaşları(2001) tarafından ortaya konulan Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği (Tromso Social Intelligence Scale TSIS) kullanılmıştır. Silvera ve arkadaşlarının oluşturduğu bu ölçek üç boyuttan oluşmaktadır;

Sosyal bilgi süreci: Bireyin kendisinin yanı sıra karşısındakinin his ve görüşlerini analiz ederek hal ve hareketlerini doğru bir biçimde yorumlayabilmesi ve çevresindekilerin talep ve beklentilerini anlayabilmesidir.

Sosyal farkındalık: Bireyin dâhil olduğu ortama ve koşullara uyma, karşılıklı ilişkilerde doğru analiz yaparak gerekli geribildirimleri verebilme becerisini ifade etmektedir.

Sosyal beceri: Sosyal zekânın performans boyutuyla ilgilidir. Bireyin sosyal çevreye zorlanmadan adapte olabilmesi ve ikili ilişkilerde oldukça başarılı olmasıdır (Doğan & Çetin, 2009; Silvera, Martinussen, & Dahl, 2001).

2.2. Girişimci kişilik Özellikleri

Girişimcilik çevredeki fırsatları sezme, sezgiden fikir üretme, düşleri projelere dönüştürerek hayata taşıma ve onları zenginleştirerek insan yaşamını kolaylaştırma becerisidir (Bozkurt, 2006). Girişimci yüksek düzeyde yaratıcılık kullanılarak çeşitli üretim faktörlerini bir araya getirebilen risk alarak kendi işini kuran ve sonucunda kar elde etmeyi amaçlayan kişidir. (Yüksel, 2015; Titiz, 1999; Emsen, 1996). Girişimcilerin fikirleri ve niyetleri yeni kuruluşlar ve yeni girişim faaliyetleri için oldukça önemlidir. Girişimci fikirler, yeni hizmetler, yeni ürünler, yeni toplumsal hareketler ilham ile başlar sürekli dikkat ve devamlılık ile sürdürülebilir hale gelir (Karhunen & Ledyeva, 2010). Girişimcilik eğiliminde olan kişiler genellikle benzer kişisel özelliklere sahiptir (Cansız, 2007). Girişimci kişilerin özellikleri belirlenirken başarılı girişimcilerin kişisel özellikleri dikkate alınarak ortak özellikler belirlenmeye çalışılmıştır. Kararlılık, sabır, başarıya motivasyonu, hızlı öğrenme, risk alma yenilikçilik, özgüven ve iyimserlik, bağımsız davranma ve takım kurma gibi özellikler en sık belirtilen girişimci kişilik özellikleridir (Akşit, 2003). Girişimci kişilik literatürü incelendiğinde girişimcilerin birçok girişimci kişilik özelliği ile nitelendirildiği görülmektedir. Girişimci kişilerden bu özelliklerin tümünü göstermesi beklense de bu oldukça zor bir durumdur (Cansız, 2007). Tekin'e göre girişimci kişilik özelliği, bir girişimciyi diğer insanlardan ayıran özelliklerdir (Tekin, 1999). Girişimciler belirli bir vizyona, tutkuya ve başarıya ihtiyacına sahip olmalıdır (Bozkurt, 2006). Başarıya ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma eğilimi, belirsizlik toleransı, kendine güven ve yenilikçilik gibi faktörler girişimci kişilik özelliklerini etkilemektedir (Bozkurt & Erdurur, 2013). Girişimci kişilik özellikleri ile ilgili yapılan diğer araştırmalardan elde edilen özellik ve sonuçlardan bazıları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1. Girişimci Özellikleri İle İlgili Araştırmalar

| Özellik | Araştırmalar | Sonuçlar |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Başarı motivasyonu | Low ve Macmillan, 1988 McClelland,1961 Shaver ve Scott, 1991 Wells, 1994 | Girişimciliğe değer veren toplumlarda bir girişimci özelliğidir. |
| Risk | Chell ve E Haworth 1991 Bearly 1991 Corman vd.1988 Hisrich, 1986 Jackson ve Rodkey, 1994 Low ve Macmillan, 1988 Shaver ve Scott, 1991 Solomon ve Winslov,19888 | Riski nesnel olarak anlamak zordur. Girişimcilik eğilimini anlamak için iyi bir ölçüm değildir. |
| Belirsizlik toleransı | Low ve Macmillan, 1988 Schere, 1982 Sexton ve Bowman,1985 | Belirsizlik toleransı girişimcilikle güçlü bir şekilde ilgilidir. Risk eğiliminden daha fazla öznel bir algılama eğilimi gösterir. |
| Kişisel yetkinlik ve kontrol odağı | Maier,1980 Paulhus,1990 Carlson ve Cacmar, 1994 Brokhaus ve Horwitz,1986 Quinless ve Nelson, 1988 Rotter,1996 Sedek vd.1993 Seligman ve Maier, 1967 Seligman,1975 Shaver ve Scott, 1991 Weiner vd. 1978 | Girişimciler daha yüksek kişisel yetkinliğe sahiptirler. |

Kaynak: Gülhan Akşit, 2003, s. 23

Bu araştırma kapsamında girişimci kişilik özelliğini belirlemek adına İşcan ve Kaygın'ın Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Araştırmasından yararlanılarak oluşturulmuştur. İşcan ve Kaygın (2011) girişimcilik eğilimini kendine güven, yenilik, başarıya ihtiyacı, kontrol odağı, risk almak, belirsizliğe karşı tolerans olmak üzere altı faktör altında değerlendirmektedir;

Kendine Güven: Bireyin kendine, yeteneklerine ve becerilerine güvenmesidir. Birey bir eylem sonucunda başarılı olması durumunda kendine olan güveni de aynı doğrultuda artacaktır (Türkoğlu, Tetik & Açıkgöz, 2017). Kendine güvenen girişimciler sınırlı imkânlar ile yeni girişimler üstlenebilir ve zorlukların üstesinden başarı ile gelebilir. (Bozkurt & Erdurur, 2013).

Yenilik: Yeni bir ürün yaratmak, yeni bir pazara girmek, yeni bir metot geliştirmek gibi eylemler ve daha niceleri için yaratıcı fikirlerin eyleme geçirilmesidir. Girişimciler sadece bir ürün veya hizmet üretmekle kalmaz aynı zamanda üretilen ürün ve hizmetin devamlılığını sağlar. Girişimci kişilik özelliklerine sahip birey olaylara farklı bir açıdan bakarak yaratıcı, alışılmamış

ve farklı çözümler üretebilir. (Türkoğlu, Tetik& Açıköz, 2017; Solmaz, Aksoy, Şengül & Sarıışık, 2014)

Risk Almak: Risk istenmeyen bir durumun veya eylemin ortaya çıkma olasılığıdır. Risk almak ise belirsizliğin yoğun olduğu bir ortamda karar alma eylemidir (Bozkurt & Erdurur, 2013). Girişimcilik eylemi diğer eylemlere nazaran başlı başına riskli bir eylemdir. Girişimcilikte risk almak finansal ve sosyal acıkan başarısız olmayı göze almak anlamına gelmektedir. (Solmaz, Aksoy, Şengül & Sarıışık, 2014). Risk alma eğilimine sahip olmak bir girişimci kişilik özelliği belirtisidir. Girişimciliğe yatkın bireylerin yatkın olmayan bireylere nazaran daha fazla risk aldığı belirlenmiştir (Bozkurt & Erdurur, 2013)

Belirsizliğe Karşı Tolerans: Belirsizlik toleransı bireyin belirsiz bir durum ile karşılaştığında durum ile ilgili olumlu cevap verebilme yeteneğidir. Girişimci kişiler yeni bir işe başladıklarında belirsizlikler ile karşı karşıya kalırlar girişimciler belirsizlikler ile dolu bir çevrede kararlarda daha fazla bilgi aramaya ihtiyaç duymadan hala güvenebiliyor ise belirsizliğe karşı toleransları yüksek demektir. Belirsizliğe karşı toleransı yüksek olan girişimciler diğer girişimcilere nazaran daha başarılılardır. (Solmaz, Aksoy, Şengül & Sarıışık, 2014; Türkoğlu, Tetik & Açıköz, 2017)

Başarma İhtiyacı: McClelland (1961) başarma ihtiyacını insan davranışlarını dolayısı ile girişimci davranışlarını etkileyen bir faktör olarak açıklamıştır. (Bozkurt & Erdurur, 2013). Birey başarı ihtiyacına yönelik olarak hareket ettiğinde sorumluluk almayı gerektiren işlerden kaçmaz, yenilikçi ve iyimser tavırlar sergilerler bu durumda yüksek başarıma ihtiyacına sahip bireylerin diğerlerine nazaran daha fazla girişimcilik faaliyetleri ile ilgilendiği ve faaliyetlerinin sonucunun başarılı olduğu söylenebilir. (İşcan & Kaygın, 2011; Türkoğlu, Tetik & Açıköz, 2017)

Kontrol Odağı: 'Kontrol odağı, bireylerin bir olayın sonucunu, kendi kontrol veya anlayışlarının ötesinde veya kendi kontrol veya anlayışlarının içerisinde algılamalarıdır.' (İşcan & Kaygın, 2011) Kontrol odağı iç ve dış kontrol odağı olmak üzere ikiye ayrılır. Birey iç kontrol odağına sahip olduğunda olayların kontrolünü ele alabileceğini düşünürken, dış kontrol odağına sahip bireyler çevrelerinde gerçekleşen olayları kontrol edemeyeceğine olayların şans ve kaderden ibaret olduğuna inanmaktadır (Türkoğlu, Tetik & Açıköz, 2017).

2.3. Sosyal Zeka ve Girişimci Kişilik Özellikleri İlişkileri

Silvera vd (2001) geliştirdikleri Tromso Sosyal Zekâ Ölçeğini (Tromso Social Intelligence Scale TSIS) sosyal beceri, sosyal bilgi süreci, sosyal farkındalık olmak üzere üç boyut altında toplamışlardır. Yapılan çalışmadan elde edilen verilere dayanarak sosyal zekâyı bireyin iletişim içerisinde olduğu kişilerin yanı sıra kendisinin duygu ve kanaatlerini anlamlandırarak içerisinde

bulunduğu topluluğa ve şartlara uygun bir şekilde davranması olarak tanımlamak mümkündür.

Bozkurt (2005) girişimci kişilik özelliklerini ölçtüğü Sakarya Üniversitesi örneğinde girişimcilerin kişilik özellikleri, özellikleri etkileyen demografik sosyal ve psikolojik faktörler incelendiğinde katılımcıların başarıya ihtiyacı duysalar da belirsizliğe tolerans gösterme, risk alma, kontrol merkezi, yenilikçilik ve kendine güven konusunda karasız kaldıkları sonucuna varmıştır.

Parlak (2013) girişimci kişilik özellikleri ile sosyal ve içsel zekâyı incelediği çalışmasında içsel ve sosyal zekânın güçlenme oranına bağlı olarak girişimci kişilik özelliklerinin de güçlendiği bu durumda iki değişken arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır.

Kerr (2017) girişimcilerin kişilik özelliklerini incelediği çalışmasında 2000 yılı sonrasındaki girişimci kişilik özelliklerine ilişkin literatürü gözden geçirerek belirli kişilik özelliklerine sahip bireylerin girişimcilik için daha uygun olduklarına veya bireylerin girişimci olduktan sonra bu kişilik özelliklerini içsel olarak geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Uzun, Buran ve Beydilli (2017) sosyal zekânın girişimcilik niyetine etkisini araştırdığı çalışmada girişimci bireylerin sosyal ilişkilerde başarılı olması gerektiği, aynı zamanda bu davranışın hırs ve engel tanımaz bir tutum ortaya koyduğuna değinmektedir. Yine aynı çalışmada sosyal zekâ kavramı etkili insan ilişkileri olarak tanımlansa da manipülasyon kavramının insan ilişkilerin kötü anlamda kullanılacağı, girişimci bireylerin güçlü sosyal ilişkilere ihtiyacı olmasına rağmen sosyal zekâsı yüksek olan girişimcilerin kişilik veya etik yaklaşımlarda manipülasyon düzeylerinin yüksek olacağı sonucuna varılmıştır.

Pekkan ve Şişman (2020) sosyal zekâ, girişimcilik eğilimi ve öz yeterlilik ile ilgili yapmış oldukları çalışmada sosyal zekâ düzeyleri yüksek olan bireylerin insan ilişkilerinde başarılı olduğu, bu durumun bireyin bir eylemin üstesinden gelebileceğine dair kendisine olan inancını tanımlayan öz yeterlilik kavramı ile ilişkili olduğu ve öz yeterliliğin de girişimcilik niyeti üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Gürpınar, Yüncü ve Yılan (2020) sosyal zekâ ve girişimci kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin sınıflandırılması üzerine yapmış oldukları çalışma sonucunda sosyal zekâ ile girişimci kişilik özellikleri arasındaki ilişki sınıflandırılmış ve girişimci kişilik özelliklerinin istatistiksel olarak sosyal zekâ boyutlarından empati ile ilişkilendirilebileceği açıklanmıştır ve girişimci kişilik özellikleri ile sosyal zekâ arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.

3.Yöntem

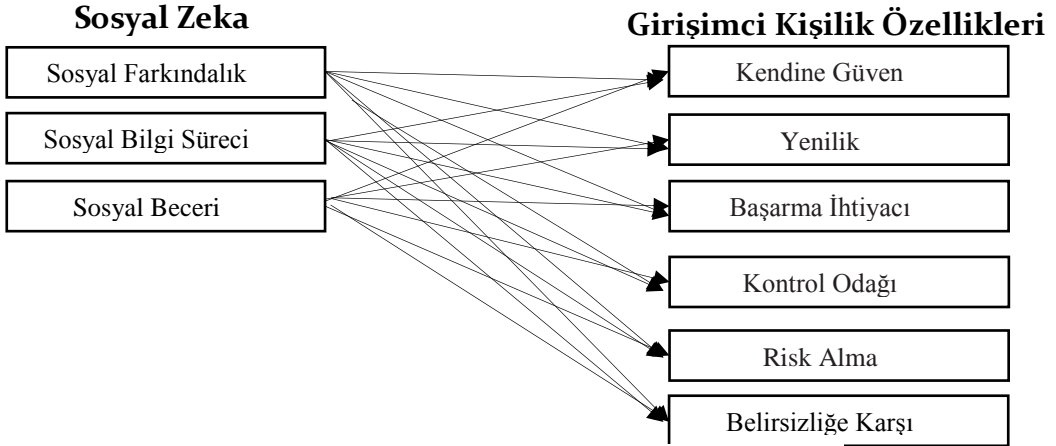
Literatürdeki çalışmalarda genellikle sosyal zekânın girişimci kişilik özellikleri üzerine etkisini bütüncül olarak incelendiği görülmüştür. Bu noktadan hareketle bu araştırmada sosyal zekânın alt boyutlarının girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutlarına etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Sosyal zekâ bireylerin sebep sonuç ilişkisi kurabilme ve yönetebilme kabiliyetleri ile ilişkilidir. Bireylerin girişimci kişilik özellikleri ise olayları sezinleme ve nihayete erdirmeye ile bağlantılı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal zekâsı yüksek olan bireylerin ilişki kurma ve ilişkileri yönetebilme kabiliyetine sahip oldukları için sezgisel düşünme ve olayları nihayete erdirmeye konusunda da yetkinliğe sahip oldukları düşünülmektedir. Bu bağlamda girişimcilerin sosyal zekâlarının girişimci kişilik özelliklerine etkileri incelenmiştir. Araştırma evreni Düzce ilinde son 10 yılda faaliyete geçen orta ve büyük işletmelerin girişimcilerinden oluşmaktadır. Düzce Ticaret ve Sanayi Odası'nın 12.01.2021 tarihli güncel verilerine göre Düzce ilinde 01.01.2010/30.12.2020 tarihleri arasında 2418 adet işletme faaliyete geçmiştir (Düzce TSO,2020) Bu noktada araştırmanın evreni 2418 işletme sahibinden oluşmaktadır. Araştırma verileri 17-25 Aralık 2020 tarihleri arasında online anket yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmanın örnekleme %95 güven aralığı ve %5 hata payına göre en az 385 kişi olmalıdır(Kurtuluş,2004). Çalışmada örneklem olasılık temelli örneklem yöntemlerinden basit rastgele örneklem yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırma örnekleme 570 kişi dahil edilmesine rağmen daha sonra anket verilerinden eksik ve hatalı veriler çıkarılarak 491 anket verisi analize tabi tutulmuştur.

Çalışılan anket dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemek üzerine olup cinsiyet yaş, aylık gelir, öğrenim durumu, ne kadar süredir çalışma hayatında buldukları, medeni durumları, işletmelerini kaç yaşında kurdukları, girişimcisi oldukları işletmelerin mülkiyet durumu ve faaliyette buldukları sektörler üzerinedir. İkinci bölüm katılımcıların girişimci kişilik özelliklerini ölçmeye yönelik olarak 30 soru içermektedir. Bu ölçek "1=Kesinlikle Katılmıyorum" "2=Katılmıyorum", "3=Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum", "4=Katılıyorum" ve "5=Kesinlikle Katılıyorum" ifadelerini göstermek üzere 5'li likert tipindedir. Anketin bu bölümünde kullanılan sorular İşcan & Kaygın(2011) tarafından geliştirilen 'girişimcilik eğilimi belirleme ölçeği' yararlanılarak hazırlanmıştır. Anket sorularından 14. Soru çalışma amacına uygun hale getirilmesi amaçlanarak kısmen değiştirilmiştir. Üçüncü bölüm katılımcıların sosyal zekâ düzeylerini ölçecek sorular içermekte olup 21 sorudan oluşmaktadır. "1=Kesinlikle Katılmıyorum", "2=Katılmıyorum", "3=Kısmen Katılmıyorum", "4= Ne Katılıyorum/ Ne Katılmıyorum", "5=Kısmen Katılıyorum", "6=Katılıyorum", "7=Kesinlikle Katılıyorum" ifadelerini göstermek üzere 7'li likert tipindedir. Anketin bu bölümünde kullanılan sorular Silvera ve

arkadaşları (2001) tarafından geliştirilen ve Doğan & Çetin(2009) tarafından Türkçeye uyarlanan ‘Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği’ den alınmıştır. Araştırmanın son bölümünde katılımcıların genel öz yeterlilik düzeylerini ölçmek üzere 10 maddelik ölçek kullanılmaktadır. Bu ölçek “1= Bana kesinlikle uygun değil”, “2= Bana kısmen uygun”, “3= Bana çok uygun”, “4= Bana tamamıyla uygun”, ifadelerini göstermek üzere 4’lü likert tipindedir. Anketin bu bölümünde kullanılan sorular Aypay (2010) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan ‘Genel Öz Yeterlilik Ölçeği’ yararlanılarak hazırlanmıştır. Ölçeği uyarlayan araştırmacılardan gerekli izinler alındıktan sonra örneklem üzerinde uygulanmıştır.

Anket sonucunda elde edilen verilerin analizi için IBM SPSS 23 istatistik paket programı aracılığı ile betimsel istatistiklerden frekans analizi kullanılırken elde edilen verilerin analizi AMOS 23 programı aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Öncelikle faktör analizleri ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Daha sonra faktör analizi ile test edilmiş olan ölçme modelinin uyum iyiliği değerlerini sağlayıp sağlamadığının testleri yapılarak, araştırma modeli kapsamında yapısal eşitlik modeliyle (YEM) ile test edilmiştir. Aşağıda bulunan hipotezler bu doğrultuda test edilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Modeli



- H1. Sosyal farkındalığın yenilik üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır
- H2. Sosyal farkındalığın kendine güven üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H3. Sosyal farkındalığın başarıma ihtiyacı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H4. Sosyal farkındalığın kontrol odağı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.

- H5. Sosyal farkındalığın risk alma üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H6. Sosyal farkındalığın belirsizliğe karşı tolerans üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H7. Sosyal bilgi sürecinin yenilik üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H8. Sosyal bilgi sürecinin kendine güven üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H9. Sosyal bilgi sürecinin başarıma ihtiyacı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H10. Sosyal farkındalığın kontrol odağı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H11. Sosyal bilgi sürecinin risk alma üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H12. Sosyal bilgi sürecinin belirsizliğe karşı tolerans üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H13. Sosyal becerinin yenilik üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H14. Sosyal becerinin kendine güven üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H15. Sosyal becerinin başarıma ihtiyacı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H16. Sosyal becerinin kontrol odağı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H17. Sosyal becerinin risk alma üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.
- H18. Sosyal becerinin belirsizliğe karşı tolerans üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi vardır.

4. Bulgular ve Yorum

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmaya destek veren katılımcılar %36,3 oranında kadın, %63,7 oranında erkektir. Katılımcıların yaş kriterleri dikkate alındığında %30,8'inin 42 ve üzeri yaş aralığında olduğu, %26,3'ünün 35-41, %19,3'ünün 28-34, %18,5'inin 21-27 ve geriye kalan %5,1'inin 18-20 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Aylık toplam gelir düzeyi açısından katılımcıların %24,2'sinin 10.000TL ve üzeri aralığında, aynı şekilde %24,2'sinin 4.000-5.999TL aralığında, %22,6'sının 6.000-9.999TL aralığında, %20'sinin 2000-3.999 TL aralığında, kalan %9'unun 1.999TL ve altı aralığında aylık gelire sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların %58,9'unun anne veya babası girişimci değilken %41,1'inin anne veya babası girişimcidir. Araştırmaya dahil olan katılımcıların en yoğun olduğu sektör ise %7,9 ile gıda sektörüdür.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

| | | Frekans | Yüzde | Geçerli Yüzde | Küm. Yüzde |
|------------------------------------|-------------------|---------|-------|---------------|------------|
| Cinsiyet | Kadın | 178 | 36,3 | 36,3 | 36,3 |
| | Erkek | 313 | 63,7 | 63,7 | 100,0 |
| | Total | 491 | 100,0 | 100,0 | |
| Yaşı | 18-20 | 25 | 5,1 | 5,1 | 5,1 |
| | 21-27 | 91 | 18,5 | 18,5 | 23,6 |
| | 28-34 | 95 | 19,3 | 19,3 | 43,0 |
| | 35-41 | 129 | 26,3 | 26,3 | 69,2 |
| | 42 ve üstü | 151 | 30,8 | 30,8 | 100,0 |
| | Total | 491 | 100,0 | 100,0 | |
| Aylık Geliriniz | 1.999 TL ve altı | 44 | 9,0 | 9,0 | 9,0 |
| | 2.000-3.999 TL | 98 | 20,0 | 20,0 | 28,9 |
| | 4.000-5.999 TL | 119 | 24,2 | 24,2 | 53,2 |
| | 6.000-9.999 TL | 111 | 22,6 | 22,6 | 75,8 |
| | 10.000 TL ve üstü | 119 | 24,2 | 24,2 | 100,0 |
| | Total | 491 | 100,0 | 100,0 | |
| Anne veya babanın Girişimci olması | Evet | 202 | 41,1 | 41,1 | 41,1 |
| | Hayır | 289 | 58,9 | 58,9 | 100,0 |
| | Toplam | 491 | 100,0 | 100,0 | |

4.2. Ölçeklere İlişkin Faktör Analizi Bulguları

Araştırmada kullanılan her bir ölçeğin faktör yapısını belirlemek için sırasıyla açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Girişimci kişilik ölçeği ölçeğinde yer alan 30 ifadeye açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Uygulanan faktör analizi sonucunda; "İnsanlar girişimcilerden etkilenirler", "Rekabeti severim çünkü rekabet daha fazla çalışmamı sağlar", "Bir şeylerin olmasını beklemek ya da seyretmek yerine ben kendim bir şeyler yapmayı tercih ederim" ve "Kendimi risk alabilen biri olarak görüyorum" ifadelerinin faktör yük değerleri 0,40'ın altında olduğundan bu maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

Buna göre girişimci kişilik ölçeği 26 madde ve 6 faktörden oluşmuştur. Kalan 26 ifadeye ait bulgular Tablo 4'te yer almaktadır. Tablodan ölçek ifadelerinin tek faktörlü bir yapı sergilediği ve faktörün toplam varyansın %56,036'ini açıkladığı görülmektedir. Ölçeğin cronbach alfa katsayısının ,922 olması ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Açıklayıcı faktör analizinde KMO değerinin (,900) 0,60'dan büyük olması örneklemin yeterli olduğunu, küresellik testi oranınının 4880,283, olması ifadelerden anlamlı faktörler çıkacağını göstermiştir.

Tablo 3. Girişimci Kişilik Ölçeği Analiz Bulguları

| İfade Kodu | Girişimci kişilik ölçeği | Faktör yükleri |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| Kendine Güven | | |
| GK1 | Kendimi büyük hedeflere ulaşma konusunda azimli buluyorum. | ,724 |
| GK2 | Başarabilme yeteneğim konusunda kendime güvenirim | ,698 |
| GK3 | Zekâm ve kapasitem sayesinde karşılaştığım zorluklarla baş edebilirim | ,617 |
| GK4 | Girişimci kelimesi beni tanımlar | ,591 |
| GK5 | Girişimciliğin başarısında şans unsurunu önemli faktör görmüyorum | ,503 |
| Yenilik | | |
| GK6 | Diğer insanlar çevrede olağan dışı bir şeyler görmediği halde ben işle ilgili fırsatları algılayabilirim | ,733 |
| GK7 | Her zaman mevcut yöntemlerden daha iyi yöntemlerin var olduğuna inanırım | ,567 |
| GK8 | Bir konu üzerinde farklılık yaratacak düşünceler ortaya koyma yeteneğine sahibim | ,737 |
| GK9 | Yeni, ilginç, hatta çılgın fikirleri üretme yeteneğine sahibim | ,739 |
| GK10 | İşlerin yapılma şeklini değiştirmekten kaçınmam | ,597 |
| Başarma İhtiyacı | | |
| GK13 | Bir şeyi onu yapmış olmak için değil mükemmel yapmış olmak için yaparım | ,417 |
| GK14 | İlerleyen yıllarda kendi işimi kurmak istiyorum | ,422 |
| GK15 | Hayatta hiçbir şey büyük başarıların yerini tutamaz | ,681 |
| GK16 | Başarılı olduğumu hissetmezsem yüksek ücretlide olsa o işi yapmaktan hoşlanmam | ,664 |
| Kontrol Odağı | | |
| GK18 | Yaptığım işlerle ilgili karşılaştığım her türlü gelişme kontrolüm altındadır | ,506 |
| GK19 | Kendi hareketlerimi kendim kontrol ederim | ,627 |
| GK20 | Başkasının gözetimi olmadığı zamanlarda daha başarılı olurum | ,683 |
| GK21 | Kendi işinde çalışmak başkasının işinde çalışmaktan daha keyiflidir | ,602 |
| GK22 | Yaşamımdaki olayların sonuçlarını şans ve kötü kader değil ben etkilerim | ,481 |
| Risk Almak | | |
| GK24 | Hisselerinin kar getirebileceğini hesaplayabildiğim bir ortaklığa paramı yatırmaktan çekinmem | ,543 |
| GK25 | Yaptığım işte yükselmek için büyük risk almaya gönüllüyüm | ,493 |
| GK26 | Başarı için doğru zamanda doğru işi yapmak gerekir | ,781 |
| GK27 | Kriz durumlarında bile girişimcilikte bulunmak gerekmektedir | ,800 |
| Belirsizliğe Karşı Tolerans | | |
| GK28 | İşin sürekli ve güvenli olması benim için önemli değildir | ,674 |
| GK29 | Düzensiz şartlarda çalışmaktan zevk alırım | ,759 |
| GK30 | Belirsizliğin olduğu durumlarda karar almayı ve liderlik yapmayı severim | ,410 |
| KMO Örneklem Yeterliliği: 0,900, Bartlett's Küresellik Testi için Ki Kare: 4880,283, p=0,000<0,001, Faktör elde etme metodu: Temel bileşenler analizi, Döndürme metodu: Varimax, Açıklanan Varyans Toplamı: 56,443(%) Cronbach's Alpha Katsayısı: 0,922 | | |

Girişimcilik kişilik özellikleri ölçeğinin açıklayıcı faktör analiziyle elde edilen faktör yapısı uyumluluğu doğrulayıcı faktör analiziyle test edilmiştir. Elde edilen bulgulardan ifadelerin ölçeğin uyumluluğuna ilişkin indeks

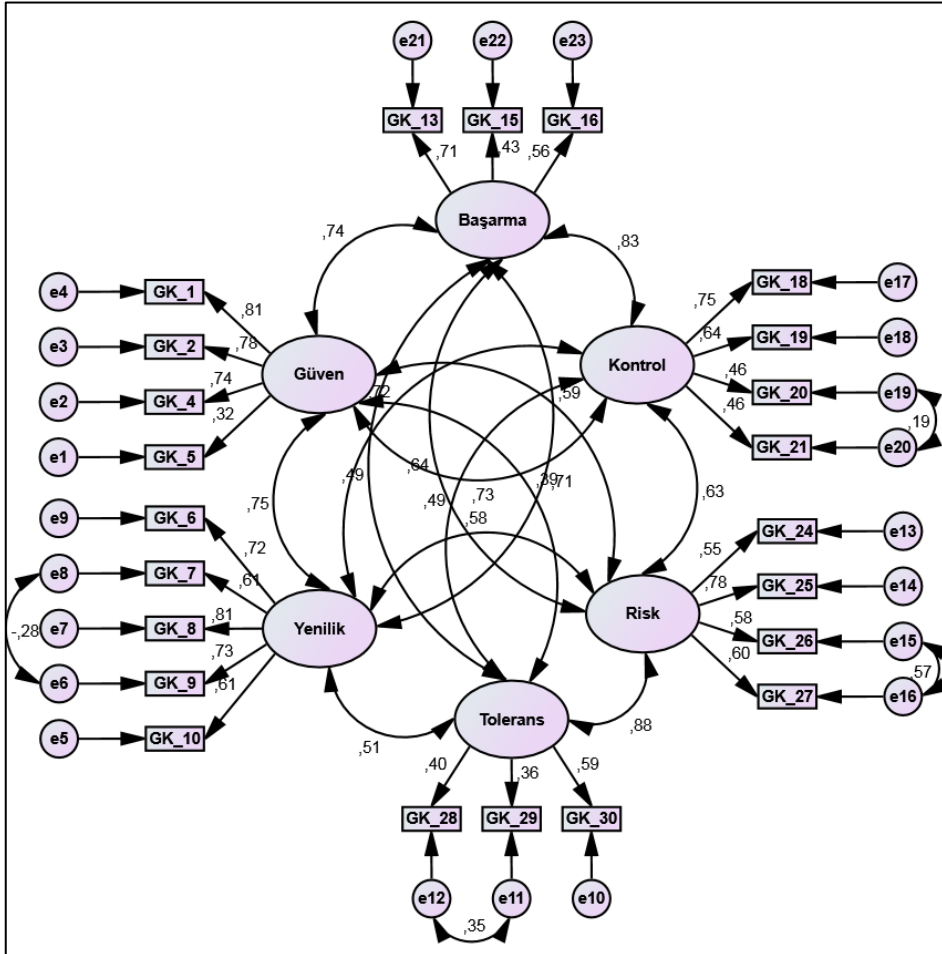
değerlerinin gerekli ölçütleri sağladığı belirlenmiştir. Ölçeğe ilişkin uyum indeksi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 4. Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğine İlişkin Uyum İndeksi Sonuçları (Yiğit ve Yiğit, 2019)

| | X^2 | Df | $CMIN/df$ | CFI | TLI | $RMSEA$ |
|---------------------------|---------|------|-----------|----------|----------|--------------|
| | 554,919 | 211 | 2,630 | 0,912 | 0,901 | 0,058 |
| Kabul Edilebilir | - | - | ≤ 5 | >0.900 | >0.900 | ≤ 0.080 |
| İyi Uyum Değerleri | - | - | ≤ 3 | >0.950 | >0.950 | ≤ 0.050 |

Araştırmada kullanılan Girişimcilik kişilik özellikleri ölçeğindeki ifadelerin modifikasyon sonrası faktör yükleri aşağıda Şekil 2'de verilmiştir

Şekil 2. Girişimci Kişilik Ölçeğine İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi



Araştırmada kullanılan sosyal zeka ölçeğindeki 10 ifadeye yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda ise "Başkalarını iyice tanımam uzun zaman alır.",

"Tanımadığım yeni insanların olduğu bir ortamda genellikle tedirginlik hissederim.", "Başka insanlarla geçinebilmekte zorlanırım." ve "Başkalarıyla konuşacak güzel sohbet konuları bulmakta çoğunlukla zorlanırım" ifadelerinin faktör yükünün ,40'ın altında kalması nedeniyle ifadeler analizden çıkarılmıştır. Buna göre girişimci kişilik ölçeği 17 madde ve 3 faktörden oluşmuştur. Kalan 17 ifadeye ilişkin açıklayıcı faktör analizi bulguları Tablo 6'da sunulmuştur. Bulgulara göre ölçekteki ifadeler 3 faktörlü bir yapı sergilemiş ve bu 3 faktör toplam varyansın %56,036'ını açıklamıştır. Ölçeğin cronbach alfa (,854) katsayısına bakılmış ve güvenilir olduğu belirlenmiştir. Analizde ölçeğin KMO değeri (,885) ve küresellik testi oranı (4820,517) gerekli ölçütleri sağlamıştır.

Tablo 5. Sosyal Zeka Ölçeği Analiz Bulguları

| İfade Kodu | Sosyal Zeka Ölçeği | Faktör yükleri |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| Sosyal Bilgi Süreci | | |
| SZ ₁ | Diğer insanların davranışlarını önceden tahmin edebilirim. | 0,744 |
| SZ ₃ | Davranışlarımın diğer insanlara ne hissettireceğini bilirim. | 0,659 |
| SZ ₆ | Diğer insanların duygularını anlayabilirim. | 0,767 |
| SZ ₉ | Başkalarının isteklerini anlarım. | 0,731 |
| SZ ₁₄ | Bir açıklama yapmalarına gerek duymadan insanların ne yapmaya çalıştıklarını çoğunlukla anlarım. | 0,781 |
| SZ ₁₇ | Diğer insanların davranışlarına nasıl tepki göstereceklerini tahmin edebilirim. | 0,733 |
| SZ ₁₉ | Diğer insanların yüz ifadelerinden, beden dillerinden vs. gerçekte ne demek istediklerini çoğunlukla anlarım. | 0,645 |
| Sosyal Beceri | | |
| SZ ₄ | Sosyal ortamlara kolaylıkla uyum sağlarım. | 0,78 |
| SZ ₁₇ | İnsanlarla ilk tanışmada ve yeni ortamlara girme konusunda iyiyimdir. | 0,808 |
| SZ ₁ | Yeni tanıştığım insanlarla iyi ilişkiler kurmada başarılıyım. | 0,707 |
| Sosyal Farkındalık | | |
| SZ ₂ | Çoğunlukla başkalarının seçimlerini anlamanın zor olduğunu hissederim. | 0,526 |
| SZ ₅ | İnsanlar yaptıkları şeylerle beni sık sık şaşırtırlar. | 0,586 |
| SZ ₁₈ | İnsanlar açıklama yapmama fırsat vermeden bana kızarlar. | 0,773 |
| SZ ₁₁ | Ne düşündüğümü söylediğimde insanlar genellikle benden rahatsız olmuş veya bana kızmış gibi görünürler. | 0,697 |
| SZ ₁₃ | İnsanları tahmin edilemez bulurum. | 0,72 |
| SZ ₁₆ | Farkına varmadan çoğu kez başkalarını incitirim. | 0,724 |
| SZ ₂₁ | Diğer insanların yaptıklarına verdikleri tepkiler beni çoğunlukla şaşırtır | 0,692 |
| KMO Örneklem Yeterliliği: 0,885, Bartlett's Küresellik Testi için Ki Kare: 4820,517, p=0,000<0,001, Faktör elde etme metodu: Temel bileşenler analizi, Döndürme metodu: Varimax, Açıklanan Varyans Toplamı: 56,036(%) Cronbach's Alpha Katsayısı: 0,854 | | |

Sosyal zeka ölçeğinin açıklayıcı faktör analiziyle elde edilen faktör yapısı uyumluluğu doğrulayıcı faktör analiziyle test edilmiştir. Elde edilen bulgulardan ifadelerin ölçeğin uyumluluğuna ilişkin indeks değerlerinin

Orhan, M., Durak, İ., Biriktir, L. (2022). Girişimci Kişilerin Sosyal Zekâlarının Girişimci Kişilik Özelliklerine Etkisi: Düzce İlinde Bir Uygulama. *Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies*, 10 (1), 68-92. doi:10.48064/equinox.1052404

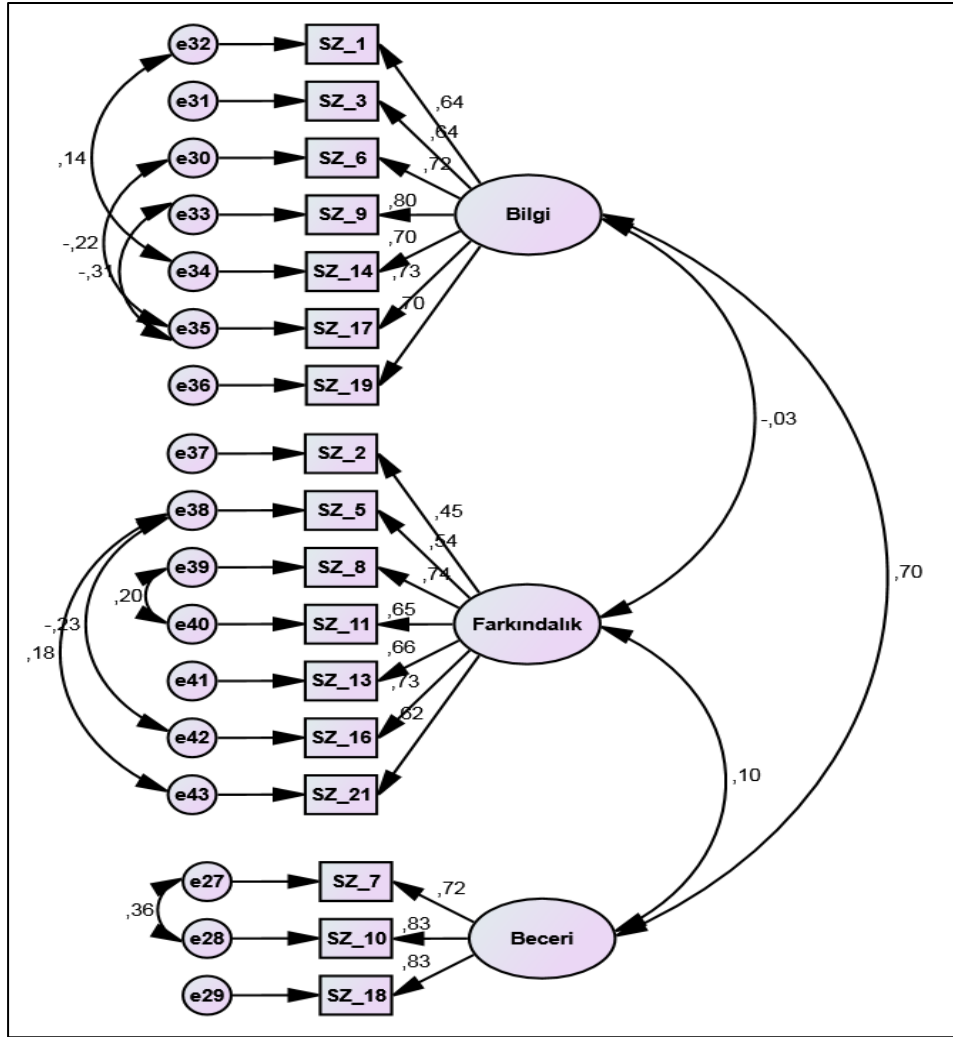
gereklî ölçütleri sağladığı belirlenmiştir. Ölçeğe ilişkin uyum indeksi sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 6. Sosyal Zeka Ölçeğine İlişkin Uyum İndeksi Sonuçları (Yiğit ve Yiğit, 2019)

| | X ₂ | df | CMIN/df | CFI | TLI | RMSEA |
|---------------------------|----------------|-----|---------|--------|--------|--------|
| | 389,840 | 109 | 3,57 | 0,921 | 0,902 | 0,073 |
| Kabul Edilebilir | - | - | ≤5 | >0.900 | >0.900 | ≤0.080 |
| İyi Uyum Değerleri | - | - | ≤3 | >0.950 | >0.950 | ≤0.050 |

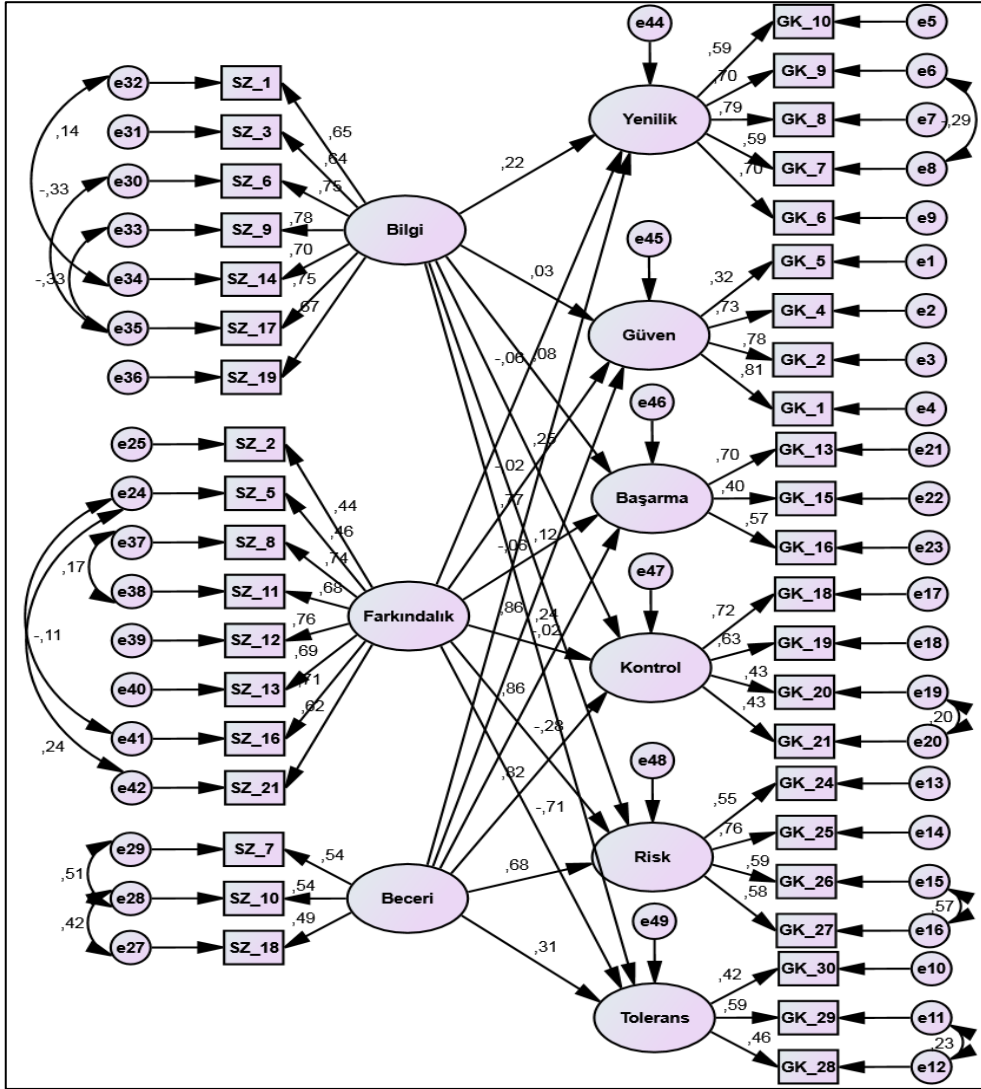
Araştırmada kullanılan sosyal zeka ölçeği ölçeğindeki ifadelerin modifikasyon sonrası faktör yükleri aşağıda Şekil 3’te verilmiştir

Şekil 3. Sosyal Beceri Ölçeğine İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi



4.3. Yapısal Modelin Test Edilmesi

Sosyal zekânın alt boyutlarının girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutları üzerindeki etkisini test etmek için yapısal eşitlik modellemesi kullanılmıştır. Yapısal eşitlik modellemesinin (YEM) regresyon analizine göre bir takım üstünlükleri bulunmaktadır. YEM’de, regresyondan farklı olarak bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki dolaylı etkilerinin incelenmesi mümkündür (Köksal ve Gürsoy, 2019). Bu üstünlüğü nedeniyle regresyon analizi yerine YEM tercih edilmiştir. Araştırmanın hipotezlerini test etmek amacıyla oluşturulan yapısal eşitlik modeli Şekil 4’te gösterilmiştir.



Şekil 4 Yapısal Eşitlik Modeli

Şekil 4'te yer verilen modelin uyum değerleri Tablo 8'de sunulmuştur. Modelin uyum değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu gözlemlenmektedir

Tablo 7. Yapısal Eşitlik Modeli Modelin Uyum Değerleri Sonuçları (Yiğit ve Yiğit, 2019)

| | X ² | df | CMIN/df | CFI | TLI | RMSEA |
|--------------------|----------------|-----|---------|--------|--------|--------|
| | 2187,386 | 749 | 2,920 | 0,931 | 0,915 | 0,053 |
| Kabul Edilebilir | - | - | ≤5 | >0.900 | >0.900 | ≤0.080 |
| İyi Uyum Değerleri | - | - | ≤3 | >0.950 | >0.950 | ≤0.050 |

Aracılık için oluşturulan yapısal modelden elde edilen test sonuçları Tablo 9'da yer verilmiştir. Bu sonuçlara göre araştırmanın H7, H8, H9, H10, H11, H12,

H13, H16, H17 ve H18 numaralı hipotezler desteklenmiş diğer hipotezler reddedilmiştir.

Tablo 8.Yapısal Modelden Elde Edilen Test Sonuçları

| Hipotez | Test Edilen Yol | Std. Tahmin | Tahmin | Std. Hata | Kritik Oran | Anl. | Sonuç |
|---------|-------------------------|-------------|--------|-----------|-------------|-------|-------|
| H1. | Yenilik<---Farkındalık | -0,06 | -0,038 | 0,029 | -1,302 | 0,193 | Red |
| H2. | Güven<---Farkındalık | -0,017 | -0,008 | 0,021 | -0,368 | 0,713 | Red |
| H3. | Başarma<---Farkındalık | -0,056 | -0,039 | 0,039 | -1,008 | 0,313 | Red |
| H4. | Kontrol<---Farkındalık | -0,019 | -0,014 | 0,038 | -0,371 | 0,711 | Red |
| H5. | Risk<---Farkındalık | -0,278 | -0,214 | 0,047 | -4,515 | *** | Red |
| H6. | Tolerans<---Farkındalık | -0,71 | -0,415 | 0,071 | -5,835 | *** | Red |
| H7. | Yenilik<---Beceri | 0,774 | 0,633 | 0,076 | 8,345 | *** | Kabul |
| H8. | Güven<---Beceri | 0,858 | 0,509 | 0,089 | 5,747 | *** | Kabul |
| H9. | Başarma<---Beceri | 0,864 | 0,787 | 0,086 | 9,127 | *** | Kabul |
| H10. | Kontrol<---Beceri | 0,815 | 0,777 | 0,085 | 9,103 | *** | Kabul |
| H11. | Risk<---Beceri | 0,677 | 0,676 | 0,091 | 7,441 | *** | Kabul |
| H12. | Tolerans<---Beceri | 0,306 | 0,232 | 0,057 | 4,064 | *** | Kabul |
| H13. | Yenilik<---Bilgi | 0,217 | 0,105 | 0,023 | 4,541 | *** | Kabul |
| H14. | Güven<---Bilgi | 0,027 | 0,01 | 0,016 | 0,609 | 0,543 | Red |
| H15. | Başarma<---Bilgi | 0,075 | 0,041 | 0,029 | 1,394 | 0,163 | Red |
| H16. | Kontrol<---Bilgi | 0,252 | 0,143 | 0,03 | 4,814 | *** | Kabul |
| H17. | Risk<---Bilgi | 0,119 | 0,07 | 0,03 | 2,318 | 0,02 | Kabul |
| H18. | Tolerans<---Bilgi | 0,235 | 0,106 | 0,03 | 3,551 | *** | Kabul |

5. Sonuç

İçerisinde bulunduğumuz yüzyıl, özellikle günümüz, şartları göz önünde bulundurduğunda girişimcilik ve buna bağlı değişkenler giderek önem kazanmaktadır. Bu durum kapsamında gerçekleştirilen çalışmada sosyal zekâ, girişimci kişilik özellikleri ve öz yeterlilik kavramlarının aralarındaki ilişkinin halihazırda sektörde bulunan girişimcilerden alınan veriler üzerinden incelenmesi girişimcilik literatürüne katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir. Araştırmadan elde edilen veriler değerlendirildiğinde sosyal

zekânın girişimci kişilik özellikleri ile; sosyal zekânın öz yeterlilik ile; öz yeterliliğin girişimci kişilik özellikleri ile aralarında pozitif yönlü ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Sosyal zekâ düzeyleri yüksek olan bireylerin çevresinde gerçekleşen olayları sosyal zekâsı düşük olan bireylere nazaran daha iyi analiz edip tepki verebilmeleri girişimci kişiliklerine etki etmektedir. Bireyin öz yeterliliğinin farkında olması durumunda sosyal zekâları da aynı oranda artacaktır. Öz yeterliliğinin farkında olan bireyler sahip oldukları bilgiye güvendiklerinden girişimci kişilik özelliklerini daha belirgin bir şekilde sergileyebilirler. Sosyal zekâsı yüksek olan bireyler girişimci kişilik özellikleri daha belirgin hale geldiğinde yaptıkları girişimler daha başarılı olacaktır. Parlak (2013) içsel ve sosyal zekânın güçlenme oranına bağlı olarak girişimci kişilik özelliklerinin de güçlendiği bu durumda iki değişken arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır. Kerr (2017) belirli kişilik özelliklerine sahip bireylerin girişimcilik için daha uygun olduklarına veya bireylerin girişimci olduktan sonra bu kişilik özelliklerini içsel olarak geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Uzun, Buran ve Beydilli (2017) sosyal zekâsı yüksek olan girişimcilerin kişilik veya etik yaklaşımlarda manipülasyon düzeylerinin yüksek olacağı sonucuna varılmıştır. Pekkan ve Şişman (2020), sosyal zekâ düzeyleri yüksek olan bireylerin insan ilişkilerinde başarılı olduğu, bu durumun bireyin bir eylemin üstesinden gelebileceğine dair kendisine olan inancını tanımlayan öz yeterlilik kavramı ile ilişkili olduğu ve öz yeterliliğin de girişimcilik niyeti üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gürpınar, Yüncü ve Yılan (2020) sosyal zekâ ve girişimci kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin sınıflandırılması üzerine yapmış oldukları çalışma sonucunda sosyal zekâ ile girişimci kişilik özellikleri arasındaki ilişki sınıflandırılmış ve girişimci kişilik özelliklerinin istatistiksel olarak sosyal zekâ boyutlarından empati ile ilişkilendirilebileceği açıklanmıştır ve girişimci kişilik özellikleri ile sosyal zekâ arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Literatürdeki çalışmalar değerlendirildiğinde sosyal zeka kavramının tanımına ilişkin fikir birliği olmadığı gibi sosyal zekanın boyutları konusunda da fikir birliği sağlanamamıştır (Gürpınar, Yüncü ve Yılan, 2020). Farklı çalışmalarda sosyal zekanın farklı boyutları değerlendirilmiştir. Literatürde çalışmalar değerlendirildiğinde yapılan çalışmada kullanılan sosyal zekanın boyutları ile aynı boyutları kullanan çalışmaya rastlanmamıştır. Gerçekleştirilen bu çalışmada elde edilen bulgular genel olarak literatürde yapılan diğer çalışmalarda elde edilen sosyal zekanın girişimci kişilik özellikleri üzerinde etkili olması bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Yapılan analiz sonucunda demografik özellikler incelendiğinde katılımcıların %36,3'ünün kadın, %63,7'sinin erkek olması dikkat çekmektedir bu durum araştırma evreninde kadın girişimcilerin yadsınamayacak düzeyde fazla olmasına karşın farklı sosyolojik etkenlerden dolayı resmiyette daha az görüldüğü gerçeğini gözler önüne sermektedir. Bununla birlikte araştırma örneğine dahil olan sektörlerden en yüksek yüzdeye sahip olan sektör gıda sektörü olarak gözlenmektedir. Son olarak yapılan araştırma sırasında

Orhan, M., Durak, İ., Biriktir, L. (2022). Girişimci Kişilerin Sosyal Zekâlarının Girişimci Kişilik Özelliklerine Etkisi: Düzce İlinde Bir Uygulama. *Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies*, 10 (1), 68-92. doi:10.48064/equinox.1052404

kullanılan anketin içerdiği soruların fazlalığı katılımcıları olumsuz yöne etkileyerek kimisinin anketi tamamlamasına kimisinin ise verdiği cevapların tutarsız olmasına neden olmuştur. Analiz sırasında bahsi geçen veriler saptanarak analiz sürecine dahil edilmemiştir. Gerçekleştirilen bu araştırmanın ileride yapılacak olan konu ile bağlantılı çalışmalara, geleceğin girişimcilerine ve girişimcilik kavramının daha ileriye taşınmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Abul A. (2015)' Sosyal Zekâ Düzeyi Ve Algılanan İş Yaşam Kalitesi Etkileşimine Yönelik Bir Araştırma' Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim Ve Organizasyon Bilim Dalı, Konya
- Akbal M. (2016),' Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları İle Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişki' Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Bartın
- Akşit G. (2003), 'Farklı Kültürlerde Girişimcilik Niyeti Ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma', Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Antalya
- Albrecht K. (2006),' Social Intelligence: The New Science Of Success; Beyond Iq, Beyond Eı, Applying Multiple Intelligence Theory To Human Interaction', ; Jossey-Bass, 2006.
- Altuntaş E. A., Kul, M. & Karataş, İ. (2016, Ekim), 'Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları İle Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişki', Antalya Uluslararası Avrasya Spor, Eğitim Ve Toplum Kongresi'nde Bildiri
- Ayık, A., Savaş, M. & Yücel, E. (2015). İlkokullarda Görev Yapan Okul Müdürlerinin Genel Öz Yeterlik İle Örgütsel Bağlılık Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 193-218.
- Aypay, A. (2010). Genel Öz Yeterlik Ölçeği'nin (Göyö) Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 113-132. <https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Inuefd/Issue/8702/108659>
- Azzadina, I., Huda, A. N., & Sianipar, C. P. M. (2012). Understanding Relationship Between Personality Types, Marketing-Mix Factors, And Purchasing Decisions. *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 65, 352-357.
- Bandura, A. (1995). *Self-Efficacy İn Changing Societies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bandura, A. (2002). Growing Primacy Of Human Agency İn Adaptation And Change İn The Electronic Era, *European Psychologist*, 7 (1), 2-16.
- Bandura, A., (1977). "Self Efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change", *Psychological Review*, 84 (2), ss.191-215

Orhan, M., Durak, İ., Biriktir, L. (2022). Girişimci Kişilerin Sosyal Zekâlarının Girişimci Kişilik Özelliklerine Etkisi: Düzce İlinde Bir Uygulama. *Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies*, 10 (1), 68-92. doi:10.48064/equinox.1052404

Bozkurt Ö. & Erdurur K. (2013), 'Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki Etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma', *Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi* 8:2 Ss. 53-78

Bozkurt Ö. (2006), 'Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi', *Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi*, Ciltı, Sayı2, Ss93-111

Bozkurt, Ö. (2005). "Girişimci kişilik özellikleri ve Sakarya Üniversitesi örneği", Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

Cansız E. (2007), 'Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma', Yüksek Lisans Tezi, : Süleyman Demirel Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Isparta

Çakanel Z. (2018) 'Duygusal Zekâ, Sosyal Zekâ Ve Sosyal Girişimcilik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi' Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi İşletme Ana Bilim Dalı, Denizli

Çavuş, M., Pekkan, N.& Develi, A. (2019). Örgütsel Sosyalleşmeye Yeni Bir Öncül: Sosyal Zekâ . Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , (36), 259-272.

Demirel, E. T. , Düşükcan, M. & Ölmez, M. (2011). Çoklu Zekâ Alanlarının Girişimcilik Davranışına Etkisi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3 (2) , 97-105.

Doğan T. & Çetin B. (2009). 'Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği Türkçe Formunun Faktör Yapısı, Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması'

Ergun Özler, N., Giderler, C. ve Baran, H. (2017). Öz Yeterlilik Ve Kontrol Odağının Bireylerin Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat Ve İşletme Dergisi*, 13 (13) , 736-747.

Ergun S. (2011)'İş Yerinde Sosyal Zekâ', İstanbul: Yalın Yayıncılık

Erkoç, İ.Ç. (2015)' Algılanan Örgütsel Destek Ve İş Performansı Arasındaki İlişkide Öz Yeterlilik Faktörünün Düzenleyici Rolü: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma' Yüksek Lisans Tezi, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul

Goleman, D. ve Boyatzis R. (2008), 'Social Intelligence And The Biology Of Leadership', *Harvard Business Review*

Orhan, M., Durak, İ., Biriktir, L. (2022). Girişimci Kişilerin Sosyal Zekâlarının Girişimci Kişilik Özelliklerine Etkisi: Düzce İlinde Bir Uygulama. *Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies*, 10 (1), 68-92. doi:10.48064/equinox.1052404

Gürpınar, K., Yüncü, V. & Yılan, Y. (2020) 'Sosyal Zekâ ve Girişimci Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Sınıflandırılması' *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi*, 9(2) 128-148

Hançer M. & Tanrisevdi A. (2003), 'Sosyal Zekâ Kavramının Bir Boyutu Olarak Empati Ve Performans Üzerine Bir inceleme' *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 27 No:2 211 - 225*

İşcan, Ö, Kaygın, E. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2) , 443-462. Retrieved From <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Ataunisobil/Issue/2828/38346>

Karhunen P. & Ledyeva S. (2010), 'Determinants Of Entrepreneurial Interest And Risk Tolerance Among Russian University Students: Empirical Study', *Journal Of Enterprising Culture Vol. 18, No.3, 229-263* Doi: 10.1142/S0218495810000574

Keynes, J. (1933). *National Self-Sufficiency. Studies: An Irish Quarterly Review*, 22(86), 177-193. Retrieved January 29, 2021, From [Http://Www.Jstor.Org/Stable/30094997](http://Www.Jstor.Org/Stable/30094997)

Kihlstrom, J. & Cantor, N. (2000). *Sosyal Zekâ*. R. Sternberg (Ed.), *Handbook Of Intelligence İçinde* (S. 359-379). Cambridge: Cambridge University Press. Doi: 10.1017 / Cb09780511807947.017

Köksal, K. ve Gürsoy, A. (2019). Sosyal Kaytarma Algısının Rol Belirsizliği İle Politik Davranış İlişkisindeki Aracılık Rolünün Yapısal Eşitlik Modeli ile İncelenmesi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(1), 49-59.

Kurbanoglu S. (2004). 'Öz-Yeterlik İnancı Ve Bilgi Profesyonelleri İçin Önemi', *Bilgi Dünyası* 5(2): 137-152.

Kurtuluş, K. (2004) *Pazarlama Araştırmaları, Genişletilmiş 7. Baskı, Literatür Yayınları, İstanbul*.

Luszczynska, A., Mohamed, N.E. vd.Schwarzer, R. (2005). Self-Efficacy And Social Support Predict Benefit Finding 12 Months After Cancer Surgery: The Mediating Role Of Coping Strategies. *Psychology, Health & Medicine*, 10(4), 365-375.

Luthans, F., Youssef, C. M. vd.Avolio, B. J. (2006). *Psychological Capital: Developing The Human Competitive Edge*. Oxford University Press.

Maxwell Olokundun, Chinonye Love Moses, Oluwole Iyiola, Stephen Ibidunni, Mercy Ogbari, Fred Peter & Taiye Borishade(2018), 'The Effect Of Non Traditional Teaching Methods İn Entrepreneurship Education On Students Entrepreneurial Interest And Business Startups: A Data Article', *Data İn Brief* 19, 16-20

- Mohammed(2020)' The Impact Of Social Intelligence And Employees' Collective Self-Efficacy On Service Provider's Performance In The Egyptian Governmental Hospitals'the Current Issue And Full Text Archive Of This Journal Is Available On Emerald Insight At: <https://www.emerald.com/insight/2516-4392.htm>
- Oğuzhan, Y. (2021). Sosyal Zekâ İle Yaşam Tatmini Arasındaki İlişkide Kişilik Özelliklerinin Düzenleyici Rolü Üzerine Bir Araştırma. *International Journal Of Management And Administration*, 5 (9), 164-175.
- Parlak, K. (2013). Girişimci kişilik özelliklerine sahip olmak ile kendini ve başkalarını tanıma (içsel ve sosyal) zekaları arasındaki ilişkinin incelenmesi, *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3: 55-64.
- Pekkan N.U. & Şişman G. (2020),' Predicting The Entrepreneurial İntention: A Moderated Mediation Model', *Int. J. Management And Enterprise Development*, Vol. 19, No. 3
- Scanlon, T. (1994). Echoes Of Herodotus In Thucydides: Self-Sufficiency, Admiration, And Law. *Historia: Zeitschrift Für Alte Geschichte*, 43(2), 143-176. Retrieved January 29, 2021, From <http://www.jstor.org/stable/4436323>
- Silvera David H., Monica Martinussen ve Tove I. Dahl(2001). 'The Tromsø Social Intelligence Scale, A Self-Report Measure Of Social Intelligence' *Scandinavian Journal Of Psychology*, 42, 313-319
- Solmaz, S., Aksoy, Ö., Şengül S. ve Sarıışık M. (2014)' Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Turizm Lisans ve Ön Lisans Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması' *kmü Sosyal ve EkonomiK Araştırmalar Dergisi* 16 (26): 41-55, 2014 ISSN: 2147 - 7833, www.kmu.edu.tr
- Tekin, M. (1999), Girişimcilik, Kendi İşini Kurma İşletme, Damla Ofset, Konya
- Türkoğlu, T., Tetik, S., Açıkgöz, A. (2017). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özellikleri İle Girişimci Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Araştırılması. *Journal Of Yaşar University*, 12 (45), 76-92.
- Ulker, Y., Uluköy, M., Kiliç, R., Yumuşak, S., & Azaklı, S. (2016). Duyusal Zekânın Girişimcilik Üzerine Etkisi: Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmeler Üzerine Bir Analiz. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(5), 119-136.
- Uzun, H., Buran M. & Beydilli T. (2017)'Sosyal Zekânın Girişimcilik Niyetine Etkisi: Meslek Yükseokulu Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma' *Siyaset, Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*,5:5

Orhan, M., Durak, İ., Biriktir, L. (2022). Girişimci Kişilerin Sosyal Zekâlarının Girişimci Kişilik Özelliklerine Etkisi: Düzce İlinde Bir Uygulama. *Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies*, 10 (1), 68-92. doi:10.48064/equinox.1052404

Wang C. K. & Wong P. (2004), 'Entrepreneurial Interest Of University Students İn Singapore', *Technovation* 24, 163-172, Centre For Entrepreneurship, National University Of Singapore, Singapore 118412

Wedek, J. (1947). The Relationship Between Personality And 'Psychological Ability'. *British Journal Of Psychology*, 37, 133-151.

Yıldırım, F. & İlhan, İ. Ö. (2010). Genel Öz Yeterlilik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 301-308

Yiğit, S. ve Yiğit, A. M. (2019). Örgüt İklimi Algısı ve Yenilikçi İş Davranışı İlişkisinde Bilgi Paylaşımının Aracılık Rolü Üzerine Ampirik Bir Çalışma. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 182-206. doi:10.26466/opus.594768

Yüksel, H., Cevher, E., Yüksel, M.(2015). Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özellikleri İle Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 143-156.

Yüksel, M. (2017). Otel İşletmelerinde İşyerinde Dışlama Ve Sosyal Zekâ İlişkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (3), 115-133. Retrieved From <https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Mjss/Issue/40511/485637>

Zampetakis, L.A., Kafetsios, K., Bouranta, N., Dewett, T. and Moustakis, V.S. (2009), "On the relationship between emotional intelligence and entrepreneurial attitudes and intentions", *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, Vol. 15 No. 6, pp. 595-618. <https://doi.org/10.1108/13552550910995452>